

Közösségfejlesztés a nemzetiségi identitás erősítésével Vértesacsán

Közösségi munkásokkal a nemzetiségi hagyományok megőrzéséért

Vértesacsá Fejér megye egyik jelentős német hagyományokkal rendelkező, azok megőrzésére nagy gondot fordító települése. E hagyományörzés kiemelkedő képviselője a településen a Vértesacsáért Egyesület, mely 2013-tól 2016 elejéig a település közművelődési feladatait is ellátta: működtette a Közösségi Házat és a Nemzetiségi Házat egyaránt.

Az egyesület elnöke 2010 óta Kara Nikoletta, akivel a település múltjáról, hagyományairól, a nemzetiségi közösség újjáélesztéséről, megtartásáról beszélgettünk. A beszélgetésnek kü-

lönös aktualitást ad egy szomorú esemény évfordulója: Vértesacsá német nemzetiségi lakóit 70 évvel ezelőtt telepítették ki. A társalgásban Révész Emese közösségi munkás is részt vett, aki a Kulturális Közfoglalkoztatási Program résztvevőjeként a megemlékezés-sorozat egyik szervezője.

Ambrus Lívia: Röviden bemutatnád az Egyesületet, annak történetét, küldetését?

Kara Nikoletta: Az Egyesület 1992-ben alakult Vértesacsá Barátok Köre Egyesület néven – eleinte általános célokra – Vértesacsá község mindenirányú fejlődésének elősegítésére. Az egyesület feladata az aktív részvétel Vértesacsá kulturális és sport életének előre vitelében, a község szellemi és tárgyi emlékeinek, hagyományainak felkutatásában, felújításában és megőrzésében. Közvetlen részt vesz és segítséget nyújt a község szép, gondozott környezetének kialakításában parkosítási és egyéb feladatokkal; illetve olyan közösségi feladatokat is ellátott, mint a falunapok szervezése.

2010-től vettem át az egyesület elnöki feladatait. 2011-ben egy kis átalakulás után az egyesület neve Vértesacsáért Egyesület lett, és a fent említett célok és feladatok mellé felvállaltuk, hogy figyelemmel kísérjük

a német nemzetiség érdekvédelmének helyzetét. Támogatjuk, szervezzük kulturális programjainkat, segítjük nyelvük ápolását. Feladatunkká vált a néptánc, néphagyomány értékeinek megismertetése, megőrzése, annak ápolása, színpadra vitelének elősegítése, valamint műsorok, bemutatók, rendezvények szervezése és az új táncok, bemutatók tanítása. Kulturális és közösségi rendezvények szervezését, lebonyolítását is felvállaltuk. Ezen feladatok legnagyobb megtestesítője a Német Nemzetiségi Tánccsoport működtetése, fenntartása.

A. L.: Mi az oka, hogy a Kulturális Közfoglalkoztatási Program által kínált lehetőséggel élni kívántok?

K. N.: 2013-ban – amikorra elkészült az egyesület által pályázott nemzetiségi ház és a közösségi ház – a pályázatok 5 éves fenntartási és működési kötelezettséget írtak elő.

A település különböző közösségei is hozták a rendezvényeiket, mind ezen kívül igyekeztünk további, rendszeres és változatos tartalommal is megtölteni ezen épületeket. Ehhez azonban az egyesület magát alkotó kis közösség már kevésnek bizonyult, ezért is jelentett nagy segítséget a programba való bekapcsolódás lehetősége. Jelenleg immár negyedszer

kaptunk lehetőséget egy fő foglalkoztatására.

Idén év elején az önkormányzat átvette a közösségi ház működtetését, viszont feladatkörünk kiegészült a jelenleg épp a kialakítás utolsó fázisánál tartó Heimatmuseum berendezésével, majd működtetésével.

A. L.: *Mit vártatok az együttműködéstől, milyen tapasztalataitok vannak a közfoglalkoztatási programok kapcsán?*

K. N.: Nekünk hatalmas segítség, hogy immár negyedik alkalommal kapunk egy stabil, heti 40 órában a rendelkezésünkre álló embert, akinek a segítségével folyamatosan meg tudjuk valósítani az elképzeléseinket és a programjainkat. Aki új ötleteivel, szakmai ismereteivel segíti a település lakóinak közösségi és kulturális igényeinek kielégítését.

Eleinte nehézséget jelentett az a feltétel, hogy az illető érettségizett legyen, és a rengeteg programunk azt is megkívánta, hogy lehetőség szerint tapasztalattal is rendelkezzen a közművelődés területén. Ezeknek a kívánalmak Révész Emese teljes mértékben megfelelt. Az együtt töltött idő alatt ráadásul kiderült, hogy Emese gyerekprogramok szervezésében és lebonyolításában nagyon profi, ráadásul rendkívül kreatív is. Nekünk pedig ez a korosztály nagyon fontos, nemcsak a táncsoport utánpótlása miatt, hanem mert a falunak az élete és a jövője tőlük függ.

Mesedélután

A. L.: *Emese, mivel foglalkoztál, hogyan vettél részt az egyesület sokszínű életében?*

Révész Emese: Azt vallom, hogy ha gyerekeket és fiatalokat rá tudjuk szoktatni a közösségi életre és közösségi programokra szocializálni, akkor hosszú- és rövidtávon egyaránt nyert ügyünk van. A felnőtt elkíséri a gyereket, és ha a gyermekprogramok révén megszokja, hogy rendszeresen zajlanak rendezvények a közösségi és a nemzetiségi házban, akkor nyitottabban fordul a neki szóló programok felé is. Könnyebben bevonhatóvá válik felnőtteknek szóló programokba, mint a komolyzenei-, jazz koncertek vagy a kiállítások. Feladatom többek közt a Vértesacsai Községi Ház valamint a Német Nemzetiségi Ház

programjainak a szervezése az előkészítéstől a lebonyolításig, valamint a beszámoló megírása. Havi rendszerességgel kézműves foglalkozásokat tartottam gyermekek részére, valamint vezettem a Baba-mama Klubot. Illusztrációs technikákkal foglalkozó csoportot is indítottam. Mindezek mellett az egyesület PR tevékenysége is az én feladatkörömhöz tartozik: a helyi újság szerkesztésébe is belefolytam, illetve a nyomdai előkészítést és a tördelést is én végeztem az internetes hirdetések, plakátok készítése mellett.

A. L.: *Jól érzed, hogy szakmabelivel beszélgetek?*

R. E.: Igen, 2006-ban végeztem a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola

Gyermek
TÁNCCHÁZ és
kézműves foglalkozás

Közösségi ház, Vértesacsá
2015. június 6., 15.00

- Felfűp a CSÜRDÖNGŐLŐ és a PITYPANG TÁNCSCSOPORT
- Óvodás gyermekek bemutatkozása,
- Tánccház Pálínkásné Haskó Ágnes vezetésével,
- Kézműves foglalkozás
- Kalács kóstolás

Cím: Vértesacsá, Veszél tér 21. • Információ: www.facebook.com/pages/Közösségi-Ház-Vértesacsá/

Kézműves
Mesedélután

Július 22. szerda, 16 óra
Nemzetiségi Ház, Vértesacsá

Vörösmarty u. 3
Meghallgatunk egy mesét
és elkészítjük a kedvenc szereplőnket!

Cím: Vértesacsá, Vörösmarty u. 3. • Információ: www.facebook.com/pages/Közösségi-Ház-Vértesacsá/

Révész Emese munkái és az általa szervezett rendezvények

Esküvő filmforgatás az egyesület elnöke és családja népviseletben

Esküvő filmforgatás

művelődésszervező szakán, rendezvényszervező szakirányon, majd 2014-2015-ben alkalmazott grafikus végzettséget is szereztem, mely jól kiegészíti az alapvégzettségemet, és nagyban segít a mindennapi munkában.

A. L.: *Most, hogy a település átvette a közösségi ház működtetését milyen vonalon folytatjátok tovább a tevékenységeket?*

K. N.: A korábbiaknál még inkább fókuszba tudjuk helyezni a nemzeti-ségi vonalat, erősíteni tudjuk a hagyományörző tevékenységünket.

A. L.: *Azt tudjátok, hogy a település lakosai közül hányan vallják magukat német nemzetiségűnek?*

K. N.: Pontos számadatot nem tudok mondani most, úgy hozzáve-

tőlegesen a település lakosságának a 15%-a vallja magát német nemzetiségűnek. Többnyire az a jellemző, hogy ha az egyik családtag sváb volt, akkor annak vallotta magát már a másik fél is, függetlenül attól, hogy valójában az volt-e. Mivel így ők is részesei lettek ennek a hagyománynak – a gyerekek vagy a párjuk révén – egy idő után már ők is magukénak vallották, és fontossá vált számukra is.

A. L.: *Ez a létszám azért nem tűnik túl soknak. Niki, ezt az asszimilációt a ti korosztályotok vette észre először, és próbált meg ellene tenni?*

K. N.: A nemzeti-ségi táncscsoport 2013-ban ünnepelte fennállásának 40 éves évfordulóját, de őket leszámítva észrevehetően generációról generációra egyre inkább gyengült a nemze-

tiségi identitástudat. Sajnos fogyott a hagyományt még megélők – a kitelepítést követően – amúgy is csekély száma. Az én generációmban már nagymértékben érzékelhető volt ez a gyökértelenség. Ennek a falunak az életében a kitelepítés különösen nagy törést okozott.

A. L.: *Elmondanád röviden, hogy zajlott nálatok ez a történet?*

K. N.: 1946 májusában, az 1941-es népszámlálási adatokat alapul véve, mintegy 1626 főnek kellett elhagynia a települést. Fejenként kb. 2 kg-os csomaggal a kezében bevagonírozták és Németország 2-3 részén telepítették le őket. Ha az arányában nézzük, olyan, mintha a mai település szinte teljes lakosságát kiköltöztetnék.

A. L.: *Ez elég kerek évforduló. Készültök megemlékezéssel?*

K. N.: Igen, 2016 májusában 3 napos megemlékezés lesz, melyre több helyről is jelentős delegációkat várunk, köztük több egykori kitelepített. Konferenciával, a Heimatmuseum átadójával, amatőr művészeti csoportok fellépésével készülünk, vasárnap pedig megemlékezés lesz a vasútállomáson, ahonnan indultak a vagonok. Oda várunk Gántról is vendégeket, mert a gántiakat is erről a vasútállomásra indították útnak. Felgyűjtöttük azt az éneket, amit induláskor énekeltek, ezt elő fogjuk adni. Felavatjuk a katolikus templom előtti emléktáblát, melyen szerepel az özszes kitelepített neve, majd egy német nyelvű misével zárul a program. Erre a meghívót Emese készítette el, aki a szervezés egyéb mozzanataiból is aktívan kiveszi a részét.

A. L.: *Ezen kívül mit tesznek a nemzeti-ségi hagyományok megőrzéséért és a hagyományokhoz kötődő közösség újjáélesztéséért? Milyen programokkal, hogyan sikerül bevonnai a település lakóit, milyen szerep jut, jutott ebben a közösségi munkásoknak?*

K. N.: A nemzeti-ségi önkormányzatnak az előző ciklusban volt tagja Hollósiné Tóth Hedvig. Az ő fejből pattant ki, hogy a sváb hagyományokat újra élővé kellene tenni, és megőrizni a későbbi generációk számára. Elsődleges cél az acsai svábok

Szüret

nyelvének a megőrzése volt. Ő járta a faluban az idős néniket, és általában egy-egy ünnepkörhöz és egyéb hagyományos tevékenységekhez kötődő szokásokról faggatta őket. A gyűjtött anyagból összeállított egy forgatókönyvet ezekhez, és minden tevékenységről, ünnepről készült, készül egy-egy kis film. E filmek gyakorlati megvalósításából – autentikus ruhák varratásán át a közösség bevonásáig – az egyesület minden tagja, a közösségi munkást is beleértve aktívan kivette a részét. E forgatásokba, több alkalommal, elég nagy létszámban sikerült a település lakóit bevonni, melynek hatása máig érezhető, folyamatos beszédtemát adva a településen. Annál is inkább, mert egy-két rész forgatása még jelenleg is zajlik.

A. L.: *Miket sikerült eddig leforgatni?*

K. N.: Leforgattuk tavaly az esküvőt: autentikus ruhákban, ételekkel, szövegekkel, a disznóvágást, megcsináltuk a tollfosztást, a kukoricafosztást, a Christkindl-t (betlehemes játékot), valamint több, kisebb jelenetet is. Idén farsangoltunk is: autentikus élénk rózsaszín sváb ruhákban, noha a bál időtartamát az eredeti 3 naphoz képest azért rövidebbre vettük. Most már csak néhány olyan kisebb jelenet van hátra, mint a szüretelés, kukoricatörés, tehénfejés, illetve a vágások. A nagyobb forgatásokon, mint a disznóvágás, esküvő, a településről elszármazottak is jelentős számban képviseltették magukat, és nem egy-

szer illusztris vendégeket is vonzottak a környékbeli településekről. Az ezekkel kapcsolatos dokumentációhoz is – felhívás, plakát, beszámoló elkészítéséhez illetve a forgatás mozzanatainak megörökítéséhez is – nélkülözhetetlen segítséget jelent az általuk biztosított közösségi munkás, Emese.

A. L.: *Milyen egyéb amatőr művészeti nemzeti csoport működik a településen?*

K. N.: Régen volt egy gyerek, egy haladó, egy ifjúsági és egy felnőtt tánc csoport, illetve alkalmanként a

seniorok is összeálltak. Jelenleg csak két csoport működik külső informális keretek között, illetve alkalmanként a seniorok. Az iskolában viszont a testnevelés óra keretén belül sváb táncoktatás folyik minden évfolyamon. Valamint van még egy idősebbekből álló dalkörünk is. Az iskola pedig a pedagógiai programjába beépített egy „sváb hét” nevezetű rendezvénysorozatot.

A. L.: *Milyen terveitek vannak a jövőre nézve?*

K. N.: Szeretnénk továbbhaladni megkezdett utunkon közös céljainkért, tovább erősítve partnereinkkel az együttműködést. Feladat van bőven, a már említett Heimatmuseum befejezésén, megemlékezés-sorozat lebonyolításán túl, még idén tervezük a film bemutatását is, és jó lenne létrehozni a nemzetiségi értéktárat is. Elvégre az anyag rendelkezésre áll. Szerencsénkre folytatódik a következő Kulturális Közfoglalkoztatási Program, mely az elmúlt három évben sokat adott hozzá a helyi kulturális közösségi élet felpezsdítéséhez. Nekünk továbbra is nagy szükségünk van Emesére. Ezenkívül nemzetiségi értéktár létrehozásánál is számítunk a Nemzeti Művelődési Intézet Fejér Megyei Irodája munkatársainak segítségére.

KARA NIKOLETTA (sz. 1977) 2010-től a Vértesacsáért Egyesület elnöke. A 90-es évek közepe óta táncol kisebb megszakításokkal a vértesacsai Német Nemzetiségi Tánc csoportban. Az egyesület egyik fontos feladata ennek a csoportnak a működtetése, fenntartása. A település nemzetiségi hagyományainak megőrzése iránt elkötelezett közösségi ember. Elnökként folyamatosan keresi a pályázati lehetőségeket, melyek segítségével könnyebben meg tudják valósítani elképzeléseiket. Az egyesület működteti a Nemzetiségi Házat is, ahol hagyományörző csoportok próbái mellett ifjúsági és gyermekprogramokkal foglalkoznak.

AMBRUS LÍVIA (sz. 1982) végzettségét tekintve történész, művelődésszervező. 2004-ben a Berzsenyi Dániel Főiskola történelem-művelődésszervező szakán, régésztechnikus és nonprofit menedzser szakirányokkal szerzett diplomát. Ezt követően Budapesten egy magáncégnél tanfolyamszervező, illetve a zirci „Család és barátság fesztiválja” önkéntese. 2006-tól Zircen az összevont kulturális intézmény munkatársaként könyvtáros, e-tanácsadó, művelődésszervező. 2014 szeptemberétől a Nemzeti Művelődési Intézet Fejér Megyei Irodájának módszertani referense.

RÉVÉSZ EMESE (sz. 1979) 2006-ban végzett a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola művelődésszervező szakán, rendezvényszervező szakirányon. Ezt követően egy magáncégnél kiállítás és vásárszervező. 2015-ben a szervezői tevékenységhez szorosan kapcsolódó alkalmazott grafika képesítést szerzett a Soter Line Oktatási Központban. 2015 júniusától közösségi munkás a Vértesacsáért Egyesületnél, ahol többek közt a Vértesacsai Községi Ház, valamint a Német Nemzetiségi Ház programjainak a szervezése a feladata.